

Väljaandja: Eesti Maaomavalitsuste Liit. Toimetaja: H. Avikson.

Tellimise hind:		Toimetus ja talitus:		Kuulutuste hind:	
Aastas	Mk. 500.—	Tallinnas, Suur Roosikrantsi		1 lhk. Mk. 3000, 1/2 lhk. Mk. 1500,	
Pooles aastas	250.—	uul. Nr. 12.		1/4 lhk. Mk. 800, 1/8 lhk. Mk. 400.	
Üksik number	25.—	Telefon Nr. 4—72.		Omaomavalitsustele 30% hinna-	
1923 aastak.	50.—	Jooksev arve: Eesti Panga Tal-		alandust.	
1924 "	300.—	linna osakond Nr. 609.		Dokumentide kaotamise kuu-	
1925 ja 1926 a a	500.—			lutused Mk. 50 dokumendi pealt.	

Ilmub 20 korda aastas, iga kuu 10. ja 25. päeval, mai, juuni, juuli ja augusti kuudel ainult 10. päeval.

SISU:

Vallaomavalitsuste raamatupidamine	Lhk.	273
Maavalitsuste asjaajamise lihtsustamine ja ühtlustamine	"	274
Kas on Haridusministeeriumi määrusel õpetajate registreerimise kohta seaduslik jõud? — A. Leinjärv	"	277
III. rahvusvaheline administratiiv-teaduste kongress Pariisis — E. Maddison	"	279
Omavalitsustegelased -- August Punson †	"	281
Omavalitsuste päevauudised	"	282
Tartumaa valla- ja alevivalitsuste ametnikud ja nende palgad 1927 a.	"	284
Valgamaa vallavalitsuste ametnikud ja nende palgad 1927 a.	"	285
Eesti Maaomavalitsuste Liidu ja omavalitsuste tegevus	"	286
Küsimused ja vastused	"	286
Kuulutused	"	272

Kuulutakse maksvusetaks:

1) Jaan Lauri hobusepass, väljaantud Koonga vallavalitsusest 19. veebruaril 1925 a. Nr. 289 all.

2) Mihkel Valda p. Tarik'u hobusepass, väljaantud Laatre vallavalitsusest 27. jaanuaril 1921 a. Nr. 179 all.

Maaomavalitsuste 10. aastase juubeli
puhuks ilmunud

**„Maaomavalitsus“
Nr. 11/12**

on eraldi tellides veel talitusest saada.

Hind üksikult 75 marka eks.

Õnnetus käib inimesi mööda —

sellepärast hoidke, et tema Teid ootamata ei taba. — Seda teha võimaldab Teile

Eesti Omavalitsuste Kinnitus Aktsia Selts „OMA“,

kes teostab:

tulekinnitusi, elukinnitusi ja rahekinnitusi.

Seltsi põhi- ja tagavara kapitaalid üle 14.000.000 marka.

Soodsad kinnitustingimised. — Kõik kasu rahvale tagasi.

————— Seltsi juhatus: TARTUS, Lihaturg 7. —————

Omavalitsused, võtke osa Seltsi tegevusest nii aktsiate omandamise, kui ka varanduste „Oma“ seltsis kinnitamisega.

**Teise omavalitsustegelaste kongressi ootel on hädatarviline tutvuneda esimese kongressi tööde ja seisukoh-
tadega, mispärast viimane aeg on tellida**

**„Esimene Eesti
omavalitsustegelaste
kongress“.**

Raamat sisaldab kõik kongressil ettekantud referaadid ja kongressi protokollid. Referaatidest on mitmed suure tähtsusega tööd meie väikeses omavalituskirjanduses, mispärast see raamat ei tohiks puududa ka kesk- ja täienduskoolide raamatukogudes.

Raamat on 150 lehek. paks, suures ajakirja formaadis, heal paberil. Hind 250 marka. Omavalitsustele 200 marka. Tellimise aadress: Tallinn, Suur Roosikrantsi 12. Eesti Maaomavalitsuste Liit.

Saada ka kõigist maavalitsuste kassadest.

Vallaomavalitsuste raamatupidamine.

Raamatupidamise uuendamise käik.

Juba Maakondade Liidu esimesel nõukogu koosolekul 20., 21. ja 22. nov. 1921 a. võeti ühel häälel otsus vastu (prt. Nr. 2 § 12 pt. 1), et vallavalitsuste arveraamatute vormimuutmine ja valla- ning maakonnavalitsuste eelarvete ja aruannete vormide kokkuseadmine ühtlustamise sihis hädatarvilik on, ja volitas seda teostama Liidu juhatust.

Seda otsust täites tegi Liidu juhatuse oma koosolekul 8. ja 9. sept. ja 11. okt. 1922 a. maksvates vormides mõned parandused ja seadis aruande vormid kokku Lõuna Liivi süsteemi kohaselt. Et mõned maakonnad juba kahekordse raamatupidamise peale vallavalitsustes üle läinud, tunnistati tarvilikuks aegajalt üle minna Ameerika viisilise pearaamatu peale erikassade raamatu asemel. Liidu juhatuse poolt välja töötatud muudatused pandi 21. okt. 1922 a. nõupidamisele ette, millest osa võtsid, peale juhatuse Siseministeeriumi, Liikumata Varanduste Maksuameti ning Vallasekretäride Seltsi esitajad. Sellel koosolekul võeti ettepanekud muudatused mõnede parandustega ja pearaamatuna kiideti heaks Ameerika süsteem Virumaa vormi järele, missugune aegajalt tuleb sisseseada.

Selle järele lasti raamatud ja kviitungid trükkida, ning võeti valdades tarvitusele, kuna üleminek Ameerika viisi peale valdades omaks asjaks jäi.

Aasta hiljem, 16. okt. 1923 a., on küsimus jälle Liidu juhatuse koosolekul, sest ajalehtede teate järele on Siseministeeriumil kavatsus uued raamatupidamise vormid maksuma panna. Et maakonnavalitsustest selles asjas mitte mööda ei mindaks, palus Liidu juhatuse kõigile maakonnavalitsustele ja Liidule uued vormid tutvustamiseks saata enne nende maksmapanemist. Liidu nõukogu koosolekul 30. ja 31. okt. 1923 a. oli see küsimus ka päevakorras, mille harutamise puhul siseminister küsimust selgitab ja Liidu arvamist soovitavaks peab. Oma resolutsioonis kinnitab Liidu nõukogu, et ühtlane viis on tarvilik ja et maakonnavalitsused selle 1-ks jaan. 1925 a. maksuma paneks. Teiseks otsustakse palvega esineda, et uued raamatute vormid,

mis vastaksid kahekordse Itaalia ja Ameerika süsteemile, saaks saadetud maakonnavalitsustele ja Liidule, kes vallaomavalitsuste tegelastega need läbivaataks ja omad seisukohad Siseministeeriumile teataks, kui küsimus lõpulikult Liidu nõukogus läbivaadatud, missuguse seisukohaga Siseminister ühines.

Mai kuus 1924 a. sai Maakondade Liidu juhatuse juhtumisi teada, et vallavalitsuste raamatute uued vormid esitakse Vabariigi Valitsusele kinnitamiseks, ilma, et omavalitsused neid näinud oleks ja oma seisukohta nende üle avaldada saanud, nagu 31. okt. 1923 a. hra siseministriga kokkulepiti. Vastava märgukirja peale Vabariigi Valitsusele 22. maist 1924 a. saadi Siseministeeriumist uued vormid ja kava üksikasjaliseks äranäitamiseks, millistel asjalikkudel põhjustel need vastuvõtmata on.

Siseministeeriumi poolt kokkuseatud ja Liidule saadetud uus raamatupidamise käva oli ainult ühes eks. ja märkusega varustatud, et teda paljundada ei tohi, mispärast tema läbivaatamiseks 16. juulil maakonnavalitsuste, Vallasekretäride Seltsi ja ministeeriumite jne. esitajad kokku kutsuti. See nõupidamine, läbivaadates väljatöötatud vormid ja seletused, leidis, et need ei vasta Itaalia ega Ameerika süsteemidele, vaid oma segaviisiliste läbikannete poolest eriliselt selle viisi äraõppimist nõuab, mispärast need Siseministeeriumi poolt kokkuseatud vormid vastuvõtmatuks tunnistati ja paluti, et Maakondade Liit oma peale võtaks vallaraamatute kokkuseadmise Itaalia ja Ameerika süsteemide järele.

Liidu juhatuse ühines nõupidamise seisukohaga ja Siseministeeriumi poolt anti 1. aug. 1924 a. nõusolek raamatuvormide kokkuseadmiseks Liidu algatusel. 6. aug. antakse see töö Tartu maakonnavalitsuse raamatupidaja A. Pärjeli kätte, kuna 16. juuli nõupidamisel juba arvete suhtes kokkulepitakse, missugused vallavalitsuste raamatupidamises avada tuleb. 20. aug. sel samal aastal on nõupidamine A. Pärjeli poolt ülesseatud põhimõtete kohta, missugusest osavõtavad Otsekoheste maksude

Peavalitsuse ja Riigi kontrolli esitajad, 26. ja 27. nov. 1924 a. Tartus peetud Liidu nõukogu koosolek otsustab kokkuseatud kavad paljundada ja arvustamiseks laiali saata. Seda tehti. Arvustused saadi ja Liidu nõukogu oma koosolekul 3. ja 4. juunil 1925 a. võttis saadud arvustuste kohta seisukoha, tarvilikuks tunnistades rea parandusi tehtud töös. Autor töötas oma kavad vastavalt sellele otsusele ümber ja need esitati 19. veebr. 1926 a. Siseministeeriumi.

Viimane andis need kavad ühes varemalt väljatöötatud kavadega seisukoha võtmiseks Rahaministeeriumile, Riigikontrollile ja Vallasekretäride Seltsile.

Vahepeal tuli 1926 a. sügisel kolmele kavale juurde H. Neuhausi „Omavalitsuste lihtsustatud arvepidamise kava“ väikelinnadele ja alevitele, mis kasutades ainult lihtarvesid, Alg-Itaalia viisi järele kombineeritud.

Rahaministeerium teatas 21. juulil 1926 a. Siseministeeriumile, et esitatud kavadest A. Pärjeli omad paremad on, kuid soovis neis näha ka muudatusi. Riigikontrolli arveasjanduse nõukogu 30. okt. 1926 a. soovitas katseviisi tarvitusele võtta teatavates valdades A. Looritsa (Siseministeeriumi), Neuhausi ja Pärjeli raamatupidamise kavad, võttes arvesse selle juures täiendusi ning parandusi teatud alade lihtsustamiseks. Vallasekretäride Seltsis tekitas seisukohtade võtmine raskust ja 14. juulil s. a. teatas Seltsi juhatus Siseministeeriumile, et „Selts ei ole suutnud kavade asjus kindlat seisukohta võtta hoolimata sellest, et neid kavasid on arutatud mitmel korral seltsi koosolekutel ja komisjonides. Et vallavalitsuste raamatupidamist ühtlustada, sellepärast **palub Selts ministeeriumi viimase enese poolt paremaks tunnustatud uued ühtlased** raamatupida-

mise **kavad vallavalitsustes maksma panna** uue eelarve aastaga 1. aprillist 1928 a. alates“.

Küsimuse otsustamine ongi sellepärast Siseministeeriumis päevakorral.

Sel otstarbel, et vallasekretärid, kui tegelikud töömehed, saaksid teadlikult seisukohte võtta uute kavade kohta ja kahekordse raamatupidamise maksmapanemise puhul neid pidada, korraldas Maaomavalitsuste Liit tänava raamatupidamise kursused Harju, Järva, Tartu, Viru, Pärnu, Viljandi, Lääne ja Petserimaa vallasekretäridele. Kui kursused olid tutvunenud kahekordse raamatupidamise põhimõtetega, kahekordse raamatupidamise viisidega (3 Itaalia meetodi, 7 Ameerika meetodi, Inglise, Prantsuse, Saksa ja parandatud Saksa viisi) ja seni valla- ja alevivalitsuste jaoks väljatöötatud kavadega, tunnistasid nad seni väljatöötatud kavadest ainult A. Pärjeli kavad sarnasteks, mille üle kõneleda võib. Ilma ühegi erandita ja ilma ühegi vastuhäälleta, leidsid kõigi 8 kursuste kuulajad, kokku 281 isikut, vallaomavalitsustele kahekordistest viisidest vastava olema ühe Ameerika meetodi kursustel tutvustatud seitsmest meetodist. Kava kokkuseadjaks selle viisi järele palusid kursused juhatajat-lektori H. Aviksoni. E. Maaomaval. Liidu juhatus, olles informeeritud kursused- sekretäride soovidest, volitas Liidu sekretäri H. Aviksoni soovitud kava kokkuseadma.

Siseministeeriumi Omavalitsusasjade juhataja abi A. Loorits esines 1. sept. s. a. Siseministrile ettepanekuga, et väljakuulutataks vallaomavalitsuste raamatupidamise kavade võistlus, 1. aprillist 1928 a. nõuda aga ühtlast aruannet ja elementarsemate nõuete täitmist valla raamatupidamise alal.

Siseministri korraldust selles asjas on lähemal ajal oodata.

Maavalitsuste asjaajamise lihtsustamine ja ühtlustamine.

21. septembril 1927. a. maavalitsuste esitajate nõupidamisel vastuvõetud seisukohad.

I. Ettepanekud koosolekutele ja koosolekute otsuste täitmine.

1. Missuguses korras peaks sündima ettepanekute tegemine m. v-le osakondade algatusel ja m. v. poolt nõukogule?

Ettepanekute tegemine maavalitsuse poolt maavolikogule sünnib kirjalikult.

Ettepanekute esitamise viisi osakondade poolt maavolikogule otsustamiseks määrab iga maavalitsus oma äranägemisel.

Maavolikogu otsuste protokolleerimine sünnib sellekohases protokolliraamatus.

2. Missugune kord peaks valitsema ettepanekute tegemisel osakonna juhataja poolt

maavalitsusele (suusõnaline, kirjalik) ja kuidas tuleb protokolleerida m. v. otsused (harilik protokollivorm või shurnaali vorm)?

Osakonna juhataja esitab ettepanekud maavalitsusele suusõnaliselt. Maavalitsuse otsused protokolleeritakse sellekohases protokolliraamatus.

Protokollivormi asjas pooldasid 3 sektsiooni liikmest 2 shurnaali ja 1 protokollivormi.

Tä h.: Nõupidamine võttis vastu mõlemad variatsioonid, kuna nende kohta täiendavalt põhjendused teine kord avaldame.

Toim.

3. Missuguse korra järele peaks sündima tehtud otsuste teatamine osakondadele (kui oli kirjalik ettepanek osakonna juhataja poolt, kui oli sissetulnud paber otsuse tegemise aluseks, kui oli osak. juhataja suusõnaline ettepanek ilma paberil oleva aluseta)?

Tehtud otsuste teatamine osakondadele sünnib:

kui oli sissetulnud paber otsuse tegemise aluseks — pealkirjaga paberil;

kui oli suusõnaline ettepanek ilma paberil oleva aluseta — protokollivormi kohaselt või väljavõttega protokollivormi vastavast punktist.

II. Kirjade registreerimise kord.

1. Missuguses korras ja kelle poolt peaks sündima sissetulnud ja väljaminevate kirjade registreerimine?

Sektsiooni 2 liikme arvates sünnib sissetulnud ja väljaminevate kirjade registreerimine m/v. osakondades puhtakujulise laaujuhendi süsteemi järele, 1 liikme arvates — puhtakujulise arhiivsüsteemi järele.

Tä h.: Nõupidamine võttis vastu mõlemad variatsioonid, kuna nende kohta täiendavalt põhjendused teine kord toome ühes raamatute vormidega.

Toim.

III. Kirjavahetus.

1. Kelle poolt (masinakirjutaja, asjaajaja) sünniks kirjade kirjutamine masinal, kas valmiskirjutatud mustakirja järele või ilma selleta?

Tuleb vajalikuks pidada suurematel maavalitsusel välja andma hakata „Maavalitsuse Teatajat“, mis ilmuks perioodiliselt tarviduse järele ja sisaldaks kõiki m/valitsuse ja tema osakondade ringkirje, korraldusi ning maavolikogu protokolle. Teataja saadetakse kõikidele maakonna valla- ja alevivalitsustele, koolidele, jaoskonna arstidele, maavalitsuse asutustele, maavolikogu

liigetele, teistele maavalitsustele, siseministeeriumile ja muudele asutustele maavalitsuse määramise järele.

Kirjade kirjutamine masinal sünnib osakonna ametniku või asjaajaja poolt osakonna juhataja kirjaliku resolutsiooni või suusõnalise korralduse järele, pikemate kirjade kirjutamine — mustakirja järele.

2. Missuguses korras peaks sündima asjaajamine osakondade vahel, kui mingi sissetul. kiri selleks põhjust annab ehk kui algatus osak. enesest läheb?

Osakonda sissetulnud või tema poolt algatatud kirja täitmine sünnib osakonna poolt. Vajaduse korral teistest osakondadest tarvisminevaid andmeid ammutakse suusõnal.

3. Kuidas tuleb korraldada kirjade registreerimine, kui ilma hariliku kirjavehetuse korraldada tuleb sissetulnud kirju ühest osakonnast teise üleanda, olles esimeses juba registreeritud?

Osakonnas juba registreeritud kirja üleandmine teisele osakonnale sünnib osakonna juhataja märkusega kirjal ja vastava märkusega osakonna kirjade registris.

4. Kuidas peaks sündima osakondade vaheline informatsioon osakonna poolt tehtud tähtsamate korralduste (ringkirjade) kohta?

Osakondade vaheline informatsioon sünnib „Maavalitsuse Teataja“ kaudu või kus seda pole — suusõnalise informatsiooni läbi.

IV. Järeelvalve.

1. Missugune peaks olema järeelvalve teostamise kord ja missugustel juhtumistel peaks adm. osak. järeelvalve otstarbel maaval. le saadetakse esituskogude protokollide peale vaatama?

Omavalitsuste ajutist järeelvalve seadust tuleb muuta selles mõttes, et maavalitsustel on õigus otsuseid omavalitsuste esituskogudele ümberotsustamiseks tagasi anda. Ettepaneku mittetäitmise korral otsused kohustus protesteerida. Kuni seaduse muutmiseni tuleb soovitada, et järeelvalvet teostab administratiiv osakonna juhataja. Otsuste protesteerimine sünnib maavalitsuse otsusega.

On otstarbekohane valla- ja alevivalitsustele teatada, et vastava esituskogu protokoll on täitmisele lubatud.

V. Õpetajate palgamaksu osas:

1. Õpetajate palgamaksu suhtes ettepanna järgmist korda: Haridusosakondades peetakse igale õpetajale isiklik arve kas vastavas raamatus ehk kaartidel. See arve

peab sisaldama ülemisel äärel koolijuhataja ehk õpetaja perekonna ja ristinime, sündimise aega, hariduse järku, teenistuse aega, palga astet, lisatundide arvu, toetustsaajate perekonna liikmete arvu ja muid tarvilikke teateid. Selle järele tuleks palga liikide jaotus üksikutes lahtrites maa ja riigisumma eraldi grupeeritult ja üldsumma lahtriga, jättes ette palgamaksmise kuu nimetust ja viimast lahtrit märkuste jaoks, kui ka erijoonevahet tagasinõutud palgaosade äramäkimiseks. Iga kuu krediidi nõudmisel märgib hariduse osakond tarvilised summad nendele arvetele üles ja võtab iga valla kohta väljamaksmisele kuuluvad summad teatud valla lehtede gruppi ees oleval erilehel liikide järele kokku. On krediit õpetajate palkadeks saadud, kantakse vastavad summad pankadesse valdade ja alevite jooksvatele arvetele ja ühtlasi teatatakse neile krediidi ülekandmisest. Aasta algul seab haridusosakond samasugused palgaraamatud ehk kaardid iga üksiku valla kohta kokku ja saadab vallavalitsustele, täites ainult esimese kuu palgasummad. Selle nimekirja järele maksab vald õpetajatele palgad terve aasta jooksul krediitide saamisel iga kuu allkirjade vastu sama raamatu arve ehk kaardi viimases lahtris (mis on märkuste asemel), äranäidates ühtlasi raha väljamaksmise aega. Need lehed ehk kaardid jäävadki valda, kui tõendusdokumendid.

Tuleb mõne õpetaja palgasummades muudatusi ette aasta jooksul, siis teatab haridusosakond sellest vallavalitsusele vastava õpetaja palga arvel ehk kaardil. Seda teadet on kõige otstarbekohasem teatada krediidi avamise teatelehel.

Selle korra juures jääb ära 1) igakuuline ja mitmekordne asjata palgalehtede kirjutamine; 2) igakuuline orderite kirjutamine; 3) raha järele käimine, sest valla arvele raha kandmine pangas on ometi sama, kui raha väljamaks vallale; 4) ääretu vastastikune süüdistus ja nurin raha mittesaamise üle õigel ajal; 5) peaks ära jääma selle juures õpetajate palga avanside andmine maavalitsustes, mis raskendab arvepidamist — asjaajamist; 6) töö saab lihtsamaks maavalitsuse kassas, raamatupidamises, hariduse osakonnas ja vallavalitsustes.

See kord võimaldab õpetajatele õienduste saamist palgaasjus kohtadel — vallavalitsustest kui ka maksuinspektoritele teadete andmist palga üle aasta lõpul, mil arved kokkuvõetakse.

Kontrolli palga korraliku väljamaksmise üle saab valdade revideerimisel, sest val-

las on panga arveraamat, kuna raha on valla arvele kantud, palga arvelt on aga näha kuna õpetajale on palka makstud, kuna praegu õieti vallas revideerimisel ei saagi tõeliselt kindlaks teha, kuna vallavanim raha maakonna kassast sai. — Tarvilisel korral võib neid nimekirju — kaarte aasta lõpul ehk alati vallast tagasinõuda, kui tarvidus nõuab.

2. Palgalehed kaoks esimese punkti vastuvõtmisel ära. Raamatu ja kaardi vormi kokkuseadmine jääks Maaomalitsuste Liidu hooleks ja peaks teostatud saama ülesseatud põhimõtetel 1. jaanuarist 1928. a. algades.

VI. Rahalise asjaajamise osas.

1. Raha väljamaksmisel ja sissevõtmisel maavalitsuste kassades peaks maksma pandama läinud aastal Liidus ärapeetud maavalitsuste majandusosakonna juhatajate ja raamatupidajate koosoleku otsusega vastuvõetud põhimõtted, sest seekord arutati neid küsimusi ka töölihtsustamise seisukohalt ja tehti põhjalik töö. Suuremaid lihtsustamisi siin teha on võimata.

2) Kõik valdadele kuuluvad summad, nagu pensionid, tulumaks, toetus viinalubade maksu arvel, vangiveo ja toidukulud jne peaks saama üle kantud üldise nimestiku järele pankades valdade ja alevite jooksvatele arvetele, et ärahoida asjatut valdade s. o. vallavolinikkude — linnasõituse ja orderite kirjutust ning asjatuid kassa ja raamatupidamise operatsioone.

Mis aga puutub igasuguste maksude ja rahaliste vahetuste õiendamisesse valdade ja maavalitsuste vahel konto-korrent arvete kaudu, siis peaks see kord jääma iga maavalitsuse otsustada, sest igalpool ei ole vallasekretärid kahekordse raamatupidamisega niivõrd vilunud, et konto-korrent arvet õieti pidada ja tagajärjeks võib olla asja sassimine.

3. Raamatupidamine peaks sündima maavalitsustes keskraamatupidamise näol. Kuid ärilistel ettevõtetel ja asutustel, nagu apteekid, erimajapidamised, keskkoolid jne., kellel on eriline tarve ja tööjõud eriraamatupidamiseks, võiks olla oma raamatupidamine, kuna aga nende tegevuse nettotagajärjed aasta lõpul maavalitsuste raamatupidamistest peaks saama läbikantud.

4. Küsimuses maavalitsuste asutuste arve järele rahamaksimise kohta arvab sektsioon, et selles asjas tuleb jätta igale maakonnale vabadus talitada oma kodukorra järele.

5. Maavalitsuse ametnikkude, jaoskonna

arstide, ämmaemandate ja muu personali palgad peaks väljamaksetud saama allkirja vastu palgaraamatu arvetel, et ärahoida asjatut palgalehtede ja palgakviitungite kirjutamist. See palgaraamat oleks ühtlasi palga kontrollraamatuks.

Pensionide maksud riigi pensionikapitali heaks peaks maksetud saama kord aastas— aasta lõpul.

VII. Arstiabi korralduse alal.

1. Arstiabi ja rohtude arved peaks väljamaksetud saama maakonnaarsti poolt tõestatud arvete järele ja vastava osakonna juhataja poolt kinnitatud summas, nagu kõik muud arved.

VIII. Muu maavalitsusest enesest olenev asjaajamine.

1. Maavalitsuste kantseilises asjaajamises tunnistada tarvilikuks võimalikult pealkirjade süsteemi tarvitada. Kirjad anda täitmiseks osakonna juhataja suusõnalisel korraldusel kas asjaajajale ehk kantselei ametnikule-masinakirjutajale võimete kohaselt. Resolutsioonide kirjutamisel tuleks hoiduda ühetooniliste resolutsioonide korramisest.

2. Teede revideerimise alal piirduksid maavalitsuste ülesanded teeparandamise tähtaegade määramisega ja üldiste juhtnõuete andmisega, kuna igaaastast teede-revideerimist peaksid toimetama politsei

vallavalitsuse esitaja juuresolekul ehk selleks maavolikogu poolt valitud revidendid.

3. Maavalitsuste praegust osakondade arvu tuleks vähendada võimalikult vastavalt praegu ametisolevate maavalitsuse liikmete arvule.

4. Vallavalitsuste raamatute kinnitamise kord tuleks ühtlustada maavalitsusel tarvitusel oleva korraga, kus raamatud kinnitaks kas vallavanem ja revisjoni komisjon, ehk — revisjoni komisjon.

IX. Keskasutustest olenev kord.

1. Igasuguste riigi toetussummade väljamaksmisel tuleks maksta panna ühtlane kord riigi ja omaval. teenijate pens. seaduse alusel pensioni saajatega, s. o. maksimine sünniks 3 kuu viisi ette.

2. Vangide saatmise ja ülespidamise aruannete esitamine peaks sündima kord aastas aasta lõpul. Senikaua tasuks kulud iga vallaomavalitsus.

3. Rõugepanemise alal tuleks praegust korda muuta. Rõugepanemise nimekirjade asemel tuleks vallavalitsustes sissesada rõugepanemise raamat, kuhu jaoskonna arstid rõugepanemise kohta oma märkused teevad. Tunnistusi annaks välja jaoskonna arst ehk tema äraolekul vallavalitsus raamatus leiduvate andmete alusel.

4. Tuleks samme astuda, et Haridusministeeriumi kaudu kohta otsivate õpetajate üle teatamine ja ilmunud raamatute teatavaks tegemine ära jääks.

Kas on Haridusministeeriumi määrusel õpetajate registreerimise kohta seaduslik jõud?

A. Leinjärv.

Selle küsimuse on tõstnud päevakorra tegelek elu. Tema ülesseadmine tundub natukene kurioosumina: kaheksa aastat on ära elatud, hulk õpetajaid ametisse ja sellest lahti registreeritud, kuid nüüd ei teata korraga, milliste seaduste alusel tuleb seda toimida.

Kuid, et midagi sel alal korras ei ole, seda on vast märganud isegi kõrvalolejad, s. o. mitte koolitegelased. Sest niipalju, kui Haridusministeeriumil, ehk koolivalitsustel on olnud protsesse õpetajatega viimaste ametist tagandamise asjus, peaaegu sama palju on nad protsesse kaotanud. Kohtud on tühistanud peaaegu kõik

õpetajate ametist tagandamise otsused, peale paari erandi.

Emb-kumb, kas siis koolivalitsused ja Haridusministeerium on senini talitanud väga kergel käel koolipõllu kõlbmatust elemendist puhastamisel, ametist tagandanud ülekohtuselt, ehk jälle peitub viga vastavates seadustes, mis kas ei võimalda lahti saada kõlbmatust elemendist, ehk jälle mida ei osata käsitada õieti.

Isiklikult kaldun arvamis, et viga siin vastavates seadustes peitub, mis on osalt väga puudulikud, täis vastolusid ja mida võõriti käsitatakse. Ei ole üldse ettekujutav, et koolivalitsused ja Haridusminis-

teeriumi nõukogu ametist tagandama hakkavad ilmsüütuid inimesi. Kui need instantsid, eriti viimane, on öelnud oma autoriteetliku otsuse, et inimene õpetajaks enam ei kõlba, siis ta sinna tõesti ka ei kõlba, ja ei ole ettekujutatav, et mingi instants seda otsust hakkaks sisuliselt ümber otsustama. See oleks ometi ebaloogiline: Haridusministeeriumile on antud õigus varustada inimesi algkooli õpetaja õigustega, kuid neid õiguseid ära võtta, kui selgub pärastpoole, et inimene kooliõpetajaks enam ei kõlba, ei ole tal.

Kuid ometi on Riigikohus viimasel ajal pea kõik Haridusministeeriumi otsused õpetajate ametist tagandamise asjus tühistanud.

II

Eestis maksavad kõik need kuni 24. okt. 1917 a. maksusel olnud seadused, mis ei ole pärastiste Eesti riigi võimu poolt antud seadustega muudetud ehk tühistatud.

Kooli alal ilmus esimesena maksvate normide muutmise seadusena „Eestimaa koolivalitsuse ajutine korraldus“. See lõi uue koolivalitsuse organisatsiooni ja jagas ära senise õppekonnavalitsuse ja rahvakoolide direksioonide ülesanded ja võimkonna uue organisatsiooni üksuste vahel.

Selle järele jäi algkooli õpetajate ametisse seadmine, mis oli senini rahvakoolide inspektori asi, kohalikkude (maa- ja linna) koolivalitsuste kätte. Õpetajate lõpulik ametist tagandamine aga anti Haridusministeeriumi (maavalitsuse kätte).

Kord ja alused, millistel sündis algkooli õpetajate ametisse seadmine ja ametist vabastamine, jäi muutmata. Selle järele on maakonna- ja linnakoolivalitsusel õigus Vene seaduste alusel otsustada algkooli õpetajate ametisse registreerimisel küsimust sisuliselt ja oma äranägemise järele õpetajat ametisse seada ehk mitte.

1920 aastal andis Asutav Kogu „Avalikkude algkoolide seaduse“. See annab mõnesuguseid üldiseid norme algkooli õpetajate valimise korra kohta (valimiste kuulutamine, valimiskord, kohalt lahkumisel ette teatamine, asetäitjad ja tagavara õpetajad, kooli maa kasutamise õigus jne.), kuid selle juures jätab seadus lahtiseks ametisse registreerimise ja ametist vabastamise korra. Seadus ütleb: „Algkooli õpetajaid valivad ja registreerivad asutused on ettenähtud sellekohases eriseaduses“ ja „õpetajate

ametist vabastamise kord on ette nähtud sellekohases eriseaduses“.

Järjekult jäävad maksuma ka siin sellekohased Vene seadused niipalju, kui nad muudetud ei ole „Avalikkude algkoolide seadusega“ seniks, kui antakse riigi seadusandlise võimu poolt vastavad eriseadused.

Senini sarnaseid seadusi ilmunud ei ole. Järjekult peaks ka praegu maksev olema kord, mille järele õpetajate ametisse seadmine ja ametist vabastamine sündima peaks Vene seaduste alustel, neid vastavalt kohandades meie seaduste nõuetele ja muutunud oludele. Maakonna- ja linna koolivalitsustel peaks olema selle järele õigus õpetajaid ametisse registreerida, aga ka registreerimata jätta, kui nad seda vajalise leiavad olevat, s. o. neil peaks olema õigus õpetajaid ametisse kinnitada.

III

Õpetajate valimise, registreerimise ja ametist vabastamise küsimusi on meil senini lahendatud Haridusministeeriumi poolt 8. sept. 1920 a. Nr. 2'833 all antud määruse alusel õpetajate registreerimise kohta. See määrus ilmus enne „Avalikkude algkoolide seaduse“ elluviimist Vabariigi Valitsuse poolt. Minul on täiesti tume, millise seaduse põhjal see määrus omal ajal välja anti ja kas sellel üldse seaduslikku jõudu on! Sest ükski seadus ei volita Haridusministeeriumi õpetajate ametisse seadmise ja ametist vabastamise küsimusi lahendama määruste korras. Selleks peavad ilmuma eriseadused. Kui üldse seaduslisest alusest juttu, siis võib sellel ainult niipalju jõudu olla, kui palju see puudutab maakonna- ja linnakoolivalitsuse sisemist asjaajamiskorda, sest selleks volitab seadus tõesti Haridusministeeriumit andma juhtkirje.

See määrus ei saa tugeneda isegi algkooli seaduse elluviimise korra peal, sest nagu öeldud, ilmus ta enne, kui Vabariigi Valitsus oli annud määruse „Avalikkude algkoolide seaduse“ elluviimise kohta. Asutav Kogu volitas küll Vabariigi Valitsust andma määruseid kooliseaduse elluviimise kohta ja viimane omakord jälle Haridusministeeriumi tegema lähemaid korraldusi seaduse elluviimisel, kuid, nagu öeldud, ilmus see määrus enne seda ja pealegi küsimuse kohta, mida lahendada peab eriseadus ja mida ka sellepärast üldse ei saa lahendada määrustega.

Järjelikult puudub kõne all oleval määrusel seaduslik jõud.

IV.

See küsimus ei oleks ju olnudgi vast nõnda tähtis, kas see määrus just mõnel § tugeneb, kui see määrus tõesti oleks lahendanud kooli ja õpetajate huvidele vastavalt tekkinud arusaamatusi ja loonud õpetajate ametisse seadmise ja sealt vabastamise kohta teatava kindla korra. Kuid see on üks õnnetu määrus, mida ei taha üksikasjalikult arvustama hakata. Sest seda ei ole senini keegi õieti täitnud, ei ole seda teinud isegi määruse andja Haridusministeerium. Ei ole saanud täita, sest määrus lahendab küll mõningaid tibatillukesi puhtkantseleilise iseloomuga küsimusi, kuid jätab lahtiseks pea kõik kardinaal küsimused. Viimaste kohta on ministeerium andnud terve seeria mitsmesuguseid ringkirju ja seletusi, kuid need ei ole ilmunud „Riigi Teatajas“ ja sellega ei ole kättesaadavad ei õpetajaile, ei kohtule. Nende üle puudub igasugune selgus ja ülevaade nii koolivalitsusel, kui ka õpetajail. See määrus on toonud ainult sega-

dusi ja arusaamatusi ja on annud vast nii mõnigi kord põhjuse koolivalitsustele õpetajatega ülekohtuselt ümber käia, sama rikkuda õpetajaid valivate asutuste õiguseid õpetajate valimisel ja ametist lahti registreerimisel.

Mõistagi läks kõik senini hästi, kui õpetajad ja vallaomavalitsused sellega leppisid. Kuid viimastel aastatel on õpetajad ja koolid hakkanud, mõnel pool koguni väga ohtasti, oma õiguste jaluleseadmiseks pöörama kohtu poole, siis on ka ministeeriumil ja koolivalitsustel tulnud end lööduna tunda.

On juhtumisi, kus kohtud seletavad koolivalitsuse poolt seadusliku alusena esitatute ministeeriumi seletuste ja ringkirjade kohta, et need lihtsalt ametiasutuste vahelised „vahekirjad“ olla, mis kohustavad ei ole kodanikkudele, sest need ei ole antud määrusandlises korras ja kodanikkudel puudub võimalus nende vastu administratiivkohtu korras protesti avaldada.

Selle all kannatab kool, sest praegu puudub võimalus saada lahti kõlbmatust elemendist ja teiselt poolt puudub õpetajail võimalus kaitseda omi kutsehuvisid, sest nad lihtsalt ei tea, millised on nende õigused.

III. rahvusvaheline administratiiv-teaduste kongress Pariisis.

E. Maddison.

Siseministeeriumi peasekretär.

Vabariigi Valitsuse otsustel 8. oktoobrist 1926 a. (prot. nr. 99 p. VI) ja 10. jaanuarist 1927 a. (prot. nr. 5 p. III) olin delegeeritud III. rahvusvahelisele administratiiv-teaduste kongressile Pariisi. Kongress kestis 20.—25. juunini; kongressi tööpäevad olid 21.—23. 21. oli kongressi avamine Pariisi õigusteaduskonna dekaani prof. Berthelemy poolt. Avamise koosolekul viibis Prantsuse valitsuse esitajana, siseministri äraoleku tõttu, hra Louis Marin, pensiooni minister (ministre des pensions), kes ka sellekohase tervituskõnega esines. Ametliselt olid esitatud 20 riiki (Austria, Itaalia, Eesti, Egiptus, Ameerika-Ühisriigid, Rumeenia, Poola, Taani, Leedu, Norra, Luksemburg, Hispaania, Türgi, Peru, Brasiilia, Venezuela, Siiam, Argentiina, Ungari, Dominikaani vabariik); kongressist osavõtjaid üldse 250. Eesti poolt võttis osa, peale mind, prof. S. Csekey (Tartu üli-

kooli esitajana). Et Eesti poolt ei olnud saadetud delegatsiooni, siis jäi Eesti esitamata kongressi kui ka sektsioonide juhatuses (kongressi statuudi järgi on delegatsiooni juht kongressi abiesimees, kes määrab delegatsiooni liigetest sektsioonide abiesimehi). Samal päeval algasid oma tööd kongressi viis sektsiooni.

Sektsioonide päevakord oli järgmine:

Esimene sektsioon.

Kommunaal administratsioon.

1. Kommunaal koonduste liigid (linnad, alevid, maakogukonnad).

2. Kommunaal autonoomia. Temast arusaamise viisid mitmesugustes riikides. Tema kindlustamise abinõud.

3. Kommunaal asutuse mõiste. Munitsipaal majandusline valitsus.

4. Kommunaal maksud. Riigi fiskaal poliitika mõju kommunaal eelarvete peale.

5. Kommunaal asutuste personaal. Tema kokkuseadmine ning statuut.

6. Perekonnaseisu asutuste organisatsioon. (Kui see osutub tarvilikuks, siis asutatakse selle küsimuse uurimiseks alamkomitee).

Teine sektsioon.

Riigi- ja kogukonna vahelised administratsioonid.

1. Riigi- ja kommuunivaheliste administratsioonide arv ja ülesanded (provintsid, regioonid, departemangud, ringkonnad, maakonnad jne.)

2. Vaheliste administratsioonide administratiiv organid. Koosseis. Rekruteerimine. Tegevuse vabadus.

3. Vaheliste administratsioonide koostöö riigi kommunaal administratsioonidega (ühised fondid, segaasutused jne.)

4. Kommuunide liitumine (kommuunide sündikaat; kommuunide vaheline vastastikus jne.)

5. Linnade kuhjumise reshüim. Linnade ning nende eeslinnade suhted. Linnade laiumise poolt ülesvõetud küsimused.

6. Isikulised asutused.

Kolmas sektsioon.

Keskadministratsioonid.

1. Keskadministratsioonide organisatsioon. Asutuste ülem. Büroode suhted asutustega. Abinõud mitmesuguste asutuste vahel side kindlustamiseks.

2. Keskadministratsioonide ülesanded.

3. Asutuste korraldus. Administratsiooni industrialiseerimine ja kommertsialiseerimine.

4. Kohtud, kellele alluvad administratsiooni tegevusest tekkinud raskuste lahendamine. Administratiiv kohus.

Neljäs sektsioon.

Dokumenteerimine. Rahvusvahelised administratsioonid.

1. Administratiiv dokumenteerimine. Tarvitavad meetodid.

2. Administratiiv teaduste dokumenteerimine.

3. Rahvusvahelised administratsioonid.

Viies sektsioon.

Avalikuks tegevuseks ettevalmistamine. Administratiiv meetodide parandamine.

A. Ametnikud ja nende statuut.

1. Ametnikkude rekruteerimine. Ametist lahkumine. Ameti stabiilsus.

2. Ametnikkude kasud, soodustused. Palk. Pension. Statuut.

3. Ametnikkude vastutus.

4. Ametnikkude gruppeerimine.

B. Administratiiv töö ja tema kontroll.

G. Administratsioonide kontroll.

Rahvusvaheliste organisatsioonide- ja eriti rahvusvaheliste kongresside tähtsust kinnitavad kõige paremini järgmised administratiiv-teaduste kongressi I-sektsiooni üldettekannete (rapport général) sissejuhatuse sõnad: „S'il fallait une nouvelle démonstration de la nécessité de specialiser les organismes internationaux — et les Congrès internationaux en particulier — nous en trouverions l'expression dans l'énumération des rapports parvenus au Secretariat de la I re section du Congrès“.

I-sektsioonile olid esitatud 24 ettekannet; neist olid esitatud tähtajal 18 — ning võisid arutamisele tulla. Esitatud ettekanded olid järgmised:

La participation des communes aux entreprises privées, par M. Blum, rédacteur a la Préfecture de la Seine, Paris (France).

Les impositions loyales en France, par M. Roger Bonnard, professeur a la Faculté de droit, Bordeaux (France).

Organisation de la Cité des Etats-Unis-par M. I. C. Brower, City Manager LIMA OHIO.

Le financement des travaux communaux d'utilité publique au moyen d'emprunts contractés par l'entreprise du Crédit communal de Belgique, par M. Castadot, secrétaire communal honoraire, Herstal-Liege (Belgique).

Depenses communales. — Catégories de dépenses qui, dans les divers pays, incombent au pouvoir communal; énumération de celles de ces dépenses qui sont obligatoires en vertu de lois ou de décisions des autorités supérieures et de celles que le pouvoir local s'impose volontairement, par M. Colot, chef du service finances, Hotel de Ville IXELLES (Belgique).

Les rapports des services des travailleurs des autonomies locales en Pologne, par le Conseil général des associations de fonctionnaires communaux en Pologne.

Le choix des bourgmestres (rapport non déposé), par M. Cierse, souschef de bureau, Hotel de Ville, Bruxelles (Belgique).

La repercussion de la politique fiscale (rapport non déposé par M. Cirault, doyen de la Faculté de droit, Poitiers (Vienne) France.

Les théories de Self government dans la séance juridique russe, par M. Paul Gronski, professeur a la Haute Ecole polytechnique de Petrograd.

Le développement de l'autonomie communale en Hollande depuis environ 1910. par E. le Docteur F. J. A. Huart, Leeuwarder (Pays-Bos).

Le redressement de la situation financière (non déposé), par M. Jeumonnet, chef de bureau, Hotel de Ville, Bruxelles.

Les anationaux. — L'adoption d'un mineur belge en France par un français, par M. J. Josstens, chef de bureau a l'Etat-Civil et a l'indigence de Bruxelles (Belgique).

1) L'autonomie des Self governments locaux en Esthonie.

2) Les minorités nationales de l'Esthonie et leurs droits, par M. Eug. Maddison, secrétaire general du ministere de l'Intérieur, Tallinn (Reval) Esthonie.

Coordination intercommunale du travail administratif (rapport déposé après la date) par M. Mahieu, docteur en sciences politiques et administratives, Bruxelles (Belgique).

Taxes et impots communaux; répercussion de la politique fiscale de l'Etat sur les budgets communaux, par M. Boleslav Markowski, ancien vice-ministre des Finances. Varsovie (Pologne).

Cemoralites sur l'application des méthodes techniques modernes à l'Etat-Civil, Daktylographie des actes. Photographie des extraits de registres;

Légitimation d'enfants adultérins a l'étranger. Conséquences de fait et de droit;

Application en matière de mariage de la loi du domicile d'après la conception du droit anglais, par M. D. Mirguet, licencié en sciences politiques et administratives, chef de cervice de l'Etat-Civil, Hotel de Ville, Bruxelles.

Les réformes communales en Allemagne.

Les organes et leurs pouvoirs, par M. le Docteur Norden, professeur à l'Université, Berlin (Allemagne).

L'organisation des services d'Etat-Civil en Espagne (rapport non déposé), par M. Raphael Quixal Parres, professeur ala Escuela de administration de la Armada, Carthagene (Espagne).

La relation entre le self government en L'Etat, par M. Adolf Suicowsky, professeur de droit administratif à l'Université, Varsovie (Pologne).

Rapport de L'Administration provinciale de Namur pour le S-e C. S. A. (rapport déposé après la date), par Administration provinciale de Namur.

Les impots communaux dans la République Tchechoslovaque (rapport déposé après la date, par V. Pokorny, conseiller provincial, Budapest (Hongrie).

Ettekannete kohta sõnas üldettekanne järgmiselt: „Mes émonent toutes de personadites les plus compétentes et ces sujets sont traités avec une ampleur et une science telles que nous excusons de ne donner ici qu'un pale reflet de la valeur des travaux que nous nous sommes charges de resumer“. Peale selle olid esitatud I-sektsioonile terve rida ettekandeid perekonnaseisu ameti kohta, nende hulgas ka minu ettekanne „L'organisation des services d'Etat civil en Estonie“. Esitatud ettekannetest olid I-se sektsiooni sekretäri hra A. Bruggeman'i (directeur de l'Institut d'Urbanisme ed l'Universite de Paris) üldettekandes refereeritud 18 ettekannet (nende hulgas minu kaks: „L'autonomie des „Self governments“ locaux en Estonie“ ja „Les minorites nationales de l'Estonie et leur droits“).

Kaks tööpäeva olid peaasjalikult pühendatud kahele küsimusele: 1) Les aspects du groupement communal (villes bourgs, communes rurales) ja 2) l'autonomie communale (Fagen dont elle est concul dans les divers pays; moyens employés pour l'assurer).

Järgneb.

Omavalitsustegelased.

August Punson †.

17. septembril s. a. kell 3 homm. suri pärast raskeid kannatusi Võru maavalitsuse üld- ja põllumajandusosakonna asjaajaja August Punson.

Sündinud Veriora Paluvalla Varestel

Punni talus 29. nov. 1873 a., käis A. P. Koiola Adiste külakoolis, siis Võrus „Abeli“ koolis ja linnakoolis, mille kursust aga isa ainealine kitsikus lõpetada ei lubanud.

Teenis Lasva ja Koiola vallakirjutajate

juures abilisena, kuni 1897 a. algusel Veriora-Kahkva vallakohtu kirjutajaks valiti.

Sellel kohal teenis Punson kuni 1917 a. alguseni, nii siis ühel kohal 20 aastat. 1917 a. suve oli ta Rápina kaubatarvitajate ühise ärijuht, sügisel valiti ta Rápina valla-sekretäriks.

4. augustil 1919 a. astus ta Võru maavalitsuse põllumajandusosakonna asjaajajaks, kus teenis surmani.

Lahkunud Punson oli üks neist, kirjutab J. S. „Võru Teatajas“, kes oma ametile ei vaadanud mitte kui leivateenimisele, vaid kui kohusetäitmisele. Vaikse iseloomuga, nagu ta oli, tegi ta oma töö alati ühesuguse hoole ja täpsusega, sellejuures ikka rohkem üle tehes kui tööle võlgu jäädes, seda iseäranis oma viimasel teenistuskohal.

See ületegemine oligi üks ta tervise rikkujatest juba Verioral, niisama ka pärast Võrus. Ametnikuna oli Punson alati inimeste vastu lahke ja vastutulelik, ja see võitis tema poole Veriora-Kahkva meeste südamed nii, et ta oli umbes 15 aastat seal ainukeseks nõuandjaks: testamendid, päranduse ja kinkimise aktid on sel ajal peaaegu kõik tema käega kirjutatud. Kui palju see temale aineliselt kasulik oli, on teadmata, aga kindel on see, et see töö temalt hulga uneta öid nõudis, ja nurgaadvokaati temast ka ei saanud: väga sirgejooneline oli selleks kadunu iseloom.

Niisama ei saanud temast ka ärimeest, kui tung, lapsi paremini koolitada, teda Rápinalle koolidele lähemale ajas. Kuivõrd

suur oli Punsoni vastu usaldus rahva poolt võib sellest näha, et ta 1905 aastal Tartu kongressile saadeti — maatameeste poolt. See kongressikäik tõi talle palju sekeldusi: pärast kongressi pidi ta oma saatjatele omast käigust aru andma, ja see aruandmise koosolek loeti temale tolelaegsete võimude poolt suureks patuks. Ta istus ligi 4 kuud Võru ja Riia vangimajades, kust päästis teda Peterburi kohtupalati õigeksmõistev otsus.

Aga tervise rikkusid nad tal siiski põhjalikult ära. Muu seas sai ta sealt omale neeruhaiguse, mis teda hulga aega vaevas ja nüüd, uuesti ilmudes, hauda viis.

Võru maavalitsuses oli Punsonil seadusetundja kuulsus, ja seda ta ka tõesti oli. Maareformi teostamisel oli ja on maavalitsuse põllumajandusosakonnal õige palju kaasa rääkida, ja see läks kõik läbi ta käte, rääkimata veel igasugustest nõuandmistest ühele ehk teisele, kes maalapikese asjus tema poole pöördusid. See töö ühes väiksemate ja suuremate saatuse löökidega sundiski mehe käesoleva aasta kevadel tõbevoodi, kust ta enam ei tõusnud.

Sooja südamega oma ligimeste vastu, armastas ta oma kehva Paluvalda, rääkis sãrasilmil Eesti edust, oli surmani kurb kui püssid ja suurtükid kodumaal paukusid, luges, pisarad silms, teadaannet, et kodumaa on vaenlastest puhas, ja tõttas uue energiaga kivikesi kokku kandma vabariigi aluseks . . .

Olgu Sulle kerge kodumaa muld!

Omavalitsuse päevauudised.

Pikalaenu panga põhikiri,

mis praegu Riigikogu rahaasjanduse komisjonis läbivaatamisel, näeb ette laenude andmist ka omavalitsustele Vabariigi Valitsuse garantiil.

Kool omavalitsus- ja riigiametnikkude ettevalmistamiseks.

Siseministeriumi poolt ülesvõetud küsimus omavalitsus- ja riigiametnikkude ettevalmistuskooli või kursuste ellukutsumiseks liigub. Siseministri korraldusel on eeltööd juba alanud. Õppekava kokkuseadmine on käsil. On kavatsus uut kooli politsei kursustega ühistes ruumides avada. Võib

olla, jõutakse kooli juba 1928 a. algust käima panna. Kooli pääseksid esialgse kavatsuse järele praegused ametnikud ja keskkooli haridusega isikud.

Maavolikogude kodukorra muutmise seadus,

mis aasta algul Riigikogu liikmete poolt algatati ja vahepeal, lahkuminekute pärast eelnõu kohta, kõrvale jäeti, on jälle Riigikogu koosoleku päevakorda võetud.

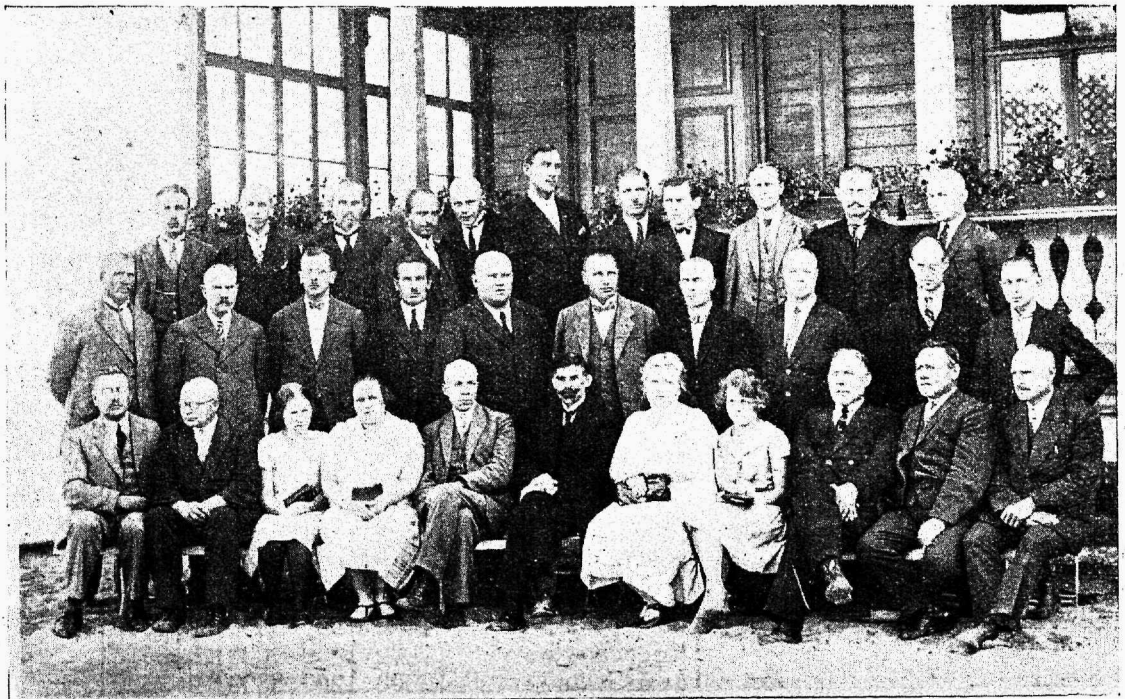
Rahva tervishoiuseaduse eelnõu

on Vabariigi Valitsuse poolt Riigikogule esitatud.

**Pärnumaa vallasekretäride raamatupidamise kursused Pärnus
13.—16. juunini 1927 a.**

**Läänemaa vallasekretäride raamatupidamise kursused Haapsalus
30. aug. — 2. sept. 1927 a.**

Tartumaa vall- ja alevivalitsuste ametnikud ja nende palgad 1927 a.

järje nr.	Omavalitsuse nimetus	V a l i t u d		Ametnikkude palgad kuus markades			V. vanema abide arv	Elanikkude arv	Märkused
		vallavanemaks	sekretäriks	valla- vanem	vallav. abid	sekre- tär			
1	Aakre	v. Rudolf Eller	Johannes Possul	1500	500	7500	3	1650	
2	Ahja	" Aksel Pung	Jaan Puusep	2000	1500	9000	2	3100	
3	Alatskivi	" Villem Sepp	Artur Vutt	3000	2000 ja 1500	8000	2	2100	
4	Aru	" Jaan Paal	Rudolf Veske	1000	500	6500	2	995	
5	Avinurme	" Toomas Raja	Karl Liiver	2000	1500	11 000	3	4712	
6	Elistvere	" Gustav Meos	Vilhelmine Kask	2000	1300	7000	3	2386	
7	Haaslava	" Arved Koppel	August Schasmin	4000	3000	9000	2	1841	
8	Hellenurme	" Karl Käppa	Oskar Piir	333	133	5500	2	507	
9	Härjanurme	" August Tibar	Karl Jürgens	1200	800	7500	2	1167	
10	Jõgeva	" Aleksand. Saviauk	Oskar Sarnet	2000	1500	12 500	2	2430	
11	Kaarepere	" Märt Liblik	Friedrich Saag	1000	750	9000	2	1860	
12	Kambja	" Martin Illus	Oskar Jams	2000	1000	8000	2	1868	
13	Kasepää	" Rudolf Prii	Johannes Mets	2000	700	8000	2	3300	
14	K.-Võnnu	" Eduard Sandre	Eduard Lenzius	2000	1000	9000	4	4134	
15	Kavastu	" Eduard Pruuli	Aleksander Lahi	2300	1250	8750	3	3128	
16	Kavilda	" Jaan Tobias	Johannes Kukk	800	600	7500	3	2100	
17	Kirepi	" Gustav Vals	Karl Püssa	1000	250	6500	2	668	
18	Kodijärve	" Aleksander Pastak	Hendrik Võõbus	2000	1000	7250	3	1400	
19	Kongota	" Kusta Taska	Johan Mooses	1200	800	7500	2	1438	
20	Kokora	" August Hallik	Edgar Limberg	1000	500	8000	2	1065	
21	Kudina	" Gustav Peetsu	Peeter Viira	1200	800	8250	3	3465	
22	Kuremaa	" Julius Aus	Otto Teppan	2000	1800 ja 1000	8000	2	2243	
23	Krüüdneri	" Gustav Klaos	Osvald Sulg	2000	1000	8000	2	2200	
24	Laeva	" August Hecht	Oskar Jaagund	2000	1200	7500	2	1508	
25	Laiuse	" Jaan Oldt	Jaan Zuppur	1500	1000	8000	3	2963	
26	Lobusuu	" Jüri Tamm	Arnold Savi	800	400	8000	3	2300	
27	Luke	" Eduard Villemson	Jaan Amberg	1000	500	7500	2	1028	
28	Luunja	" Johan Allik	Voldemar Pruel	2200	1500	7500	2	1597	
29	Meeksi	" Jaan Naruskberg	Ernst Aume	1500	750	7500	2	2000	
30	Meeri	" Karl Aidak	Paul Zirkel	1000	500	7500	3	1953	
31	Mäksa	" Aksel Luska	Voldemar Sõrmus	3000	1500	8000	2	2234	
32	Pala	" Villem Rosenberg	Eduard Brückel	2500	1250	7650	3	2380	
33	Palupera	" Kristjan Valdmann	Friedr. Sevenberg	2000	1000	8500	3	1865	
34	Pangodi	" Jaan Valdson	Aleksander Kala	1000	375	6000	2	1264	
35	Peipsiäärese	" Ivan Koslov	Paul Ubina	3000	500	8500	2	3541	
36	Pilkuse	" Johan Peterson	Paul Vulff	666	400	6500	2	650	
37	Puurmanni	" Ferdinand Ilves	August Sopp	1800	1300	7500	2	2100	
38	Pädla	" Gustav Speek	Eduard Puudist	1000	500	7500	2	1100	
39	Pühajärve	" Peeter Nauts	Viktor Korb	1500	1500	8500	2	1650	
40	Raadi	" Joosep Munna	Eduard Müller	3000	2500	7500	3	2390	
41	Ranna	" Villem Paju	Johann. Reinmann	1500	583	10 834	2	1550	
42	Rannu	" Herman Sikk		2000	1300	7650	2	2286	
43	Rasina	" Karl Punning	Gothard Suur	1500	1000	7500	2	1711	
44	Roela	" Karl Mägi	Aleks. Rosenberg	1200	800	7500	2	1700	
45	Ropka	" Johannes Lukas	Märt Lindsay	2500	1500	7000	2	1510	
46	Rõngu	" Oskar Hint	Tõnis Kivistik	1000	250	7500	5	2002	
47	Saadjärve	" Jaan Veltmann	Karl Kurs	2000	1000	7500	2	2000	
48	Saare	" Voldemar Summer	Rein Värk	2000	1000	7500	2	1800	
49	Sootaga	" Jaan Ein	Ludvig Valdmann	1500	800	9500	2	1750	
50	Tammistu	" Hans Vaher	Peeter Torro	1000	500	6500	2	1000	
51	L-Tähkvere	" Karl Tamm	Hugo Karlov	2000	1000	9000	3	2611	
52	Tähtvere	" Johan Kiipsaar	Jaan Kets	2000	1200	8800	2	2300	Sekretäri valimised on protesteeritud

Järje nr.	Omavalitsuse nimetus	V A L I T U D		Ametnikkude palgad koos markades			V. vanema abide arv	Elanikkude arv	Märksed
		vallavanemaks	sekretäriks	valla- vanem	vallav. abid	sekre- tär			
53	Uderna "	Richard Roots		800	200	6500	2	720	Sekretäri koht on vakantne
54	Ulila "	Eduard Osso	Aleks. Rehemaa	1000	500	7500	2	1300	
55	Vaimastvere	Aleksand. Mangus	Jaan Sarapuu	1000	700	7500	2	1700	
56	Valguta "	Johan Välli	Mats Printsman	1200	600	7500	2	1495	
57	Vana-Kuuste	Eduard Adler	Voldemar Pruli	4000	2000	7800	2	2291	
58	Vastse- " "	August Nukk	Mihkel Podekrat	2000	1000	7500	2	1655	
59	Vana-Otepää	Karl Tõukar	Gustav Vulff	1250	^{750 ja} ₉₁₆	7500	2	1150	
60	Vastse- " "	August Vaher	Karl Schmidt	300	150	6500	3	680	
61	Vara	Jaan Veeber	August Tomson	1750	1250	8000	2	1594	
62	Vesneri "	Eduard Puusta	August Saar	1500	750	5800	2	1119	
63	Vorbuse "	Johan Rosenberg	Jaan Kaupmees	500	250	5500	2	420	
64	Torma "	Heinrich Vinkel	Jaan Kokamägi	2000	1000	8400	3	3750	
65	Jõgeva al.	Jaan Luha	Osvald Paju	3500	1500	13 250	2	1155	Sekretäri palga hulgas on ka abi palk
66	Kallaste "	Demid Gluhovetsky	Jüri Kulli	2000	1000	10 000	2	1731	
67	Mustvee "	Karl Silberg	Jaan Pommer	4000	1500	9000	2	2780	
68	Otepää "	Valter Jenson	Johannes Tintson	2500	2000	7500	2	2240	
69	Elva "	Jaan Tammin		5000	3000	10 000	2	1610	Sekretäri koht on vakantne

Valgamaa vallavalitsuste ametnikud ja nende palgad 1927 aastal.

Järje nr.	Valla nimetus	Valitud 1927 a.		Ametnikkude palgad koos markades			V. vanema abide arv	Elanikkude arv vallas
		vallavanemaks	sekretäriks	valla- vanem	vallav. abid	sekrefär		
1	Helme	Laosson Heinrich	Sarepera Carl	2000	900	8000	3	1309
2	Holdre	Soovik Hermann	—	1000	500	6500	2	794
3	Hummuli	Mumm Johan	Kuur Jaan	2000	1500	8000	2	1700
4	Jõgeveste	Treufeldt Johan	Orgusaar Mihkel	750	500	9000	2	460
5	Kaagjärve	Treufeldt Villem	Kurvits Jakob-Eduard	1500	1000	8000	2	1367
6	Karula	Ahmann Andres	Puusepp Fridrich	2000	1500	9600	2	2595
7	Keeni	Zirel Otto	Luigamäe August	2000	500	7500	2	822
8	Koorküla	Vuin Jaan	Tomberg Aleksander	1000	400	7500	2	780
9	Kuikatsi	Ojaver Peeter	Sillmann Karl	2000	1000	8400	3	3650
10	Laanemetsa	Meschin Bernhard	Jänes Jaan	1200	600	8000	2	1436
11	Laatre	Lesk Kusta	Sild August	2000	750	8000	2	1356
12	Leebiku	Pöld Johan	Roht Jaan	500	250	6000	2	625
13	Löve	Valtner Ado	Tangson Jaan	500	250	7000	2	897
14	Patküla	Habicht Ernst	Eichenbaum Andres	1250	750 500	7000	2	925
15	Sangaste	Vernik Hendrik	—	2000	1000	9000	3	3500
16	Sooru	Ilves Hendrik	Uibo Eduard	1500	1000	7500	2	930
17	Taagepera	Heidemann Johan	Rassa Jaan	1500	750	7000	2	1703
18	Taheva	Sarapun August	Volmer Karl	1000	700	8000	2	1159
19	Tõlliste	Kangro Johan	Unt Jakob	2000	1000	8000	2	1081

Märkus: Kõik sekretärid saavad valla poolt prii korteri, kütte ja valgustuse ning võimalust mööda ka kuni 7vkm. maad. Maa- valitsus maksab perekonnaabiraha ja palgalisa vastavalt R. T. Nr. 67/58 — 1925 a. avaldatud määrusele.

Kokku . . . 41 27587

Eesti Maaomavalit. Liidu ja omaval. tegevus.

Õigusteadlised kursused omavalit- sustegelastele.

Eesti Maaomavalitsuste Liidu poolt korraldatavad õigusteadlised kursused algavad Tartus 1. ehk 2. novembril. Täpne algamise päev selgineb lõpulikult lähemal päevil, samuti ka kursuste ruum.

Kursustest osavõtjaid on seni registreeritud 108 isikut (1925 a. oli õigusteadl. kursustel 54 osavõtjat).

Ühiseluruume kursustele ei ole korda läinud seni veel leida, kuid kursuste korraldaja teeb nende leidmiseks kõik, mis võimalik, samuti kuulab valmis ruume, kuhu kursused ühe-kahe kaupa korterit leiaksid. Voodi pesu, tekk ja padi tuleb igal juhtumisel kõigil kaasa võtta.

Kursuste kava, lektorite nimekiri ja muud teated kursuste kohta ilmuvad tulevases „Maaomavalitsuses“.

Jaoskonna arstide II. täienduskur- sused.

Kui ootamatuid takistusi päevakorrale ei tõuse, algavad E. Maaomaval. Liidu korraldusel jaoskonna arstide täienduskursused Tartu ülikooli juures 1. novembril ja kestavad kuu aega.

Kursustele tuleks igal maavalitsusel komandeerida $\frac{1}{3}$ osa tema jaoskonna arstidest ja nimelt vanemad arstid, kes läinud aastal kursustel ei olnud. Et läinud aastal igast maakonnast $\frac{1}{3}$ arstidest kursustel ei olnud, võib nende arvel osavõtjate arvu $\frac{1}{3}$ -st suurendada.

Petserimaa vallasekretäride raamatu- pidamise kursused

peeti E. Maaomaval. Liidu korraldusel Petseri Maavalitsuse ruumes 27.—30. sept. s. a. ära. Petserimaa 11 valla kohta oli kursustel 15 kuulajat. Tööd tehti kursustel väga suure hoole ja huviga.

Kursuste lõpul, peale juhataja-pektori H. Aviksoni lõpusõna, tänas Petseri Maavalitsuse esimees F. Trahv Maaomaval. Liitu ja selle hinge, lektori, kursuste korraldamise eest, kuna Meremäe vallasekretär J. Tamm kursustele nimel tänu avaldas ja lektorile kallihinnalise kingituse üleandis. Vilo vallasekretär B. Makson tunnistas järgneval koosviibimisel, et lõppenud esimene kursus Petserimaa vallasekretäridele, kes küll aastaid juba kahekordist raamatupidamist peavad, akna raiumine läände on olnud, et nad sellest nii palju teadmisi on omanud, et nüüd alles oskavad veel järgmisi kursusi soovida oma teadmiste laiendamiseks.

Uus Harju Maavalitsus.

1. oktoobril moodustati uue Harju Maavalikogu esimesel koosolekul uus maavalitsus järgmises koosseisus: Esimees R. Kuris (asunik) uus, abiesimees Peet Johannson (tööerak.) uus, sekretär M. Kruusimaa (Krusemann, põllupidaja) senine esimees, ja liikmeks J. Depmann (asunik) uus.

Küsimused ja vastused.

Küsimus Nr. 41. Tööstusmaksu sissenõudmise asjas.

Valla piirides töötab telliskivi tehas ja veab kive Soome. Omanik tõrgub valla heaks kuuluvat tööstusmaksu tasumast. Sunniteel sissenõudmisel tekitab politsei, et kõik vabriku hooned, sisseseaded, veoabinõud, valmis telliskivid ja plommid, ühesõnaga kõik varandus, on Eesti Pangale panditud ja sellekohased plakaadid ülesasendatud. Pank tõendab viimast, Tehas töötab edasi. Valtalt on võimalus võetud pantimise tõttu tööstusmaksu kättesaamiseks. Palun teatada, kuidas tuleb maksu sissenõudmist toimetada. T. vallavalitsus.

Vastus:

Eesti Panga põhikirja („Riigi Teataja“ nr. 28/29—1919 a.) § 17 järgi ei lähe panka antud laenude kindlustused aresti alla ning ei arvata maksujõuetuks tunnustatud isikul või asutusel konkursi alla

kuulutatud varanduse hulka enne, kui panga laen ühes protsentidega, kuludega ja trahviga õiendatud on, kus juures panga juhatusel on õigus panditud kaupa ja igasuguseid muid väärtusi ilma kohtuta realiseerida, kui võlgnik määratud tähtpäevaks oma kohustusi panga vastu ei täida.

Müügist sissetulnud rahast katab pank oma võlasumma ühes protsentidega, trahvidega ning asjaajamise kuludega, kuna ülejääk võlgnikule välja antakse.

Sellest järgneb, et ei või aresti alla panna ainult need konkreetsete kindlustused, mis pangale antud, kuna kõik muu varandus võidakse aresti alla panna. Kui nüüd maksude sissenõudmisel selguks, et võlgnikul on muu varandus, näit. kassas raha, siis ei oleks takistusi maksu sissenõudmiseks. Igatahes maksude sissenõudmisel tuleks kindlaks teha, mis õieti pangale laenude kindlustuseks panditud.